

Literární internetový časopis

Promlky

<http://promlky.unas.cz/>

Červen 2005

Do třetiny skleničky nalévám karamelově zabarvenou tekutinu. Ano, fernet je to, co jistě vzchopí moji ochablou snahu napsat červnový úvodník. Ještě trochu toniku a tvůrčí klíč je připraven. Na jazyku chutná dobře, mám své dny, cítím se jako chlap. Příjemné, až na skutečnost, že už dvacet minut jen tak sedím, v ruce obracím skleničku s pitím, dívám se před sebe do nikam a s jistotou se blížím k okamžiku, kdy naplním skleničku podruhé. Zatraceně, ten červen mi dává zabrat víc než kdy jindy, v hlavě se mi míhají témata jak svatí na orloji. Ty jo, vždyť jsme mistři světa v hokeji (neblázni, tohle je literární měsíčník). Ok, tak to vypustím i Šmicerovo galapředstavení ve finále Ligy mistrů (správně to chápeš, dolej si potřetí skleničku a upni se na něco ryze červnového). Červen, holky jsou míň oblečený (že by náznak romantiky?) a já se o dost víc potím (tohle je až moc syrovej realismus). Ne, napíšu tohle: Vážení a milí čtenáři, je červen, měsíc, kdy se všechno schyluje k letnímu nicnedělání, takže se dohání spousta věcí, taková spousta, že se do úvodníku nevejdou. Takže všem vřele doporučuji, nalijte si, tak jako já, čtvrtou skleničku čehosi a na okamžik se v tom shonu „škyt“ zastavte v Promlkách na pár vět. Howgh.

Luděk Palek

Obsah

Úvodník - - - - -	- 1
Básně (Filip Naum) - - - - -	- 3
Časopis (Wagon) - - - - -	- 6
Oko (Český sen)- - - - -	- 8
Knihy (Nikdo to tu nepřežije) - - - - -	- 9
Monografie (Henryk Sienkiewicz) - - - - -	- 11
Rozhovor (Wagon) - - - - -	- 14

Básně

Filip Naum

Času dlaků děcka

*Všude je zhasnuto
odkráglvány minuty přidušeny
nečtou noviny drženy pěkně zpět*

*Tak krásně je do židlí vsadili
do temných kobek útulných až hrůza
zkapalněla a jejich přerývavý dech*

*Sípání v temnu drsu v drhnutí dlah
kde kost s kostí soupeří o místo
kde vlkodlaků přízeň, jež se hloupě nosí
zůstávají přání nevyslyšena*

*Kde hlinou obalena prosí trpí sluší
jim očka propíchnuta tou jehlou denní
všech barev mdlobných a vůni zvratků ostych*

*Tam jsou držena
ta času dlaků děcka*

~~~

Všechno je v pořádku?

*To víš, všechno je na sračku
rozvidlené a rozházené kolem*

*Po poli d'as se odpolednem hnal
na troud se spálil v lese
Splasení koně se úzkou cestou báli*

*Mezitím v kovárně
strach d'áblem podkovali*

*A vykovali žár
toho dne bez pomoci*

~~~

Smrt v metru

*Zítřka to taky nebylo
Odlesky světla padaly pod koleje
jak piliny dřeva*

*Hladké a ostré kousky
z popílení dne
docela stříbřitě hladké*

*Všem padalo z křídel peří
všichni se tvářili bezbolestně
jako když ji nevidí*

~~~

Redakce

Lucie Filipská - lucie.filipska@seznam.cz - „čefredaktora“

Lucie Kučerová - Kucerkafanfiry@seznam.cz - rubriky Rozhovory,
Monografie

Erika Šídová - sidova@tiscali.cz - rubrika Knihy

Luděk Palek - palek.ludek@tiscali.cz - rubrika Servis

Jan Chlumský - JanChlumsky@seznam.cz - rubriky Oko, Výročník

Petra Nachtmanová - shaylen@post.cz - rubrika Literární soutěže

Richard Klail - klail@email.cz - fotografie

Pavel Březina - p_brezina@seznam.cz - příprava stránek

Internetová adresa literárního časopisu Promlky:

<http://promlky.unas.cz/>

<http://sweb.cz/promlky/>

pracujeme na tom. Rubrika "Z jiných tratí", to jsou taková vyznání z mých literárních lásek. Cílem je představit nebo přiblížit autory, kteří pro mne (a nejen pro mne, samozřejmě) představují vzory, autority, které by měl každý znát.

9) Máte sama (sami) oblíbené weby? (popř. jak hodnotíte současné publikační a jiné literární a umělecké weby?)

Snažím se sledovat internetové literární dění, jak jen to jde. Z literárních serverů čtu pravidelně Literru, Písmák, Totem, z časopisů Weles a Divoké víno, kvůli přehledu i Literaturu. Víím o mnoha dalších, ale tam už spíš občas nahlédnu. Obecně myslím, že na tak malou zemi jsme v literárním dění docela aktivní.

10) Jaký máte názor na internetové publikování?

Samozřejmě pozitivní, jiný být ani nemůže. Výhodou je interaktivita, možnost porovnání vlastní práce s jinými, možnost seznámení s podobně zaměřenými lidmi atd. Nevýhodou možná nedostatek skutečně zaujatého či kvalitního kritického publika. Člověk může snadno propadnout iluzím o vlastním úspěchu.

11) Plánujete další akce/změny ve Wagonu/rozšíření? Pokud ano, jaké?

V současnosti plánujeme rozšíření o rubriku recenzí, ostatní bude záležet na tom, jaké spolupracovníky se nám podaří dojednat. Zvažujeme také mírný redesign, ale o tom je zatím předčasné mluvit.

Děkuji za odpověď

Rozhovor písemně vedla Lucie Kučerová

~~~~

Tři roky do zásuvky

*Tři roky do zásuvky
dva roky do skříně
chichtal jsem se*

*Když bolestí jsem chcal
ale už nebolí mě*

A tak se chichtám dál

~~~~

Slunce je nade mnou svítí

*Slunce je nade mnou svítí
jsem volán a do tmy říkám
slovo za slovem litanie růstu*

*Otevírání zkoumání slupek
rozevření dlani pochodu a běhu
krve rázů srdce přílivu slova
vojska šiků litanie kroků vpřed*

*Mohutných hlasů, jež společně
jdou a slunce nade mnou svítí
do srdce propaluje se a hvězda
ve mně ze žhavých plynů stvořena*

Se vznítí

~~~~

Časopis

WAGON

II/05

V červnových Promlkách naleznete rozhovor se šéfredaktorkou literárního almanachu Wagon Jitkou Srbovou a tak nebylo od věci, podívat se blíže i na tento on-line literární čtvrtletník. Nejdříve se zastavím u jména tohoto periodika. Nápad s vagonem je celkem originální a poutavý. Almanach je rozdělený do několika podsekcí, které souvisejí se vším, co v klasickém vlaku najdete a zároveň jsou to přesné odkazy na různé části vztahující se k literárním příspěvkům. Dobře je využít způsob on-line publikování. Díky tomu je Wagon naplněný nejen poezií a prózou, ale mimo jiné se zde v krátkosti dozvíte něco o autorech samotných. Velmi příjemné je také možnost, každé číslo si kompletně vytisknout z .pdf souboru a vzít si tak almanach i na pohodlnější místa, než je stůl s počítačem.

Nu a co nalezneme v obsahu čísla II/05? Tak jako všude jinde, poezie střídá prózu a próza poezii, nic jiného jsem ani nečekal, ba naopak naladěn dobrým designem Wagonu, těšil jsem se na kvalitní příspěvky. Bohužel tentokrát jsem se docela zklamal, tedy ne úplně je tu jedna perla, kvůli které stojí zato si Wagon na internetu nalistovat, ale to nejlepší až na závěr. Poezie v tomto čísle se s mojí náladou upřímně minula, čekal jsem, že se svezu spojem, kde vedle otrávených lidí z práce, jede i skupinka zpívajících trampů, banda roz dováděných školáků, jeden zvrhlý pán předstírající spánek, dvojice pihovatých slečen, babička s ohromným košíkem s husí hlavou, dědeček s malým ratlíkem, který hypnotizuje právě svačícího studenta medicíny. Inu to by se mi líbilo, jenže já nastoupil do intelektuálního vlaku, kde se míchá nuda se snahou o sofistikovanou tvorbu. Usnout tu není problém, byť se zpočátku Milan 'Noel' Caha snaží ohromit čtenáře slovními hříčkami, jenž se ovšem ke vši směle opakují a opakují. To E.Choroba na to jde se svou

- 6 -

věnovat se časopisu pravidelně a v našem případě zcela bez nároku na honorář, takže každému se do toho nechce.

4) Z jakých nástupišť přicházejí cestující Wagonu? Máte své ověřené autory, nebo se orientujete spíše na kontaktování těch zatím neznámých?

Cestující se k nám dostávají přes internet (literární a diskusní servery), kde je oslovujeme sami a nebo oni oslovují nás, přes osobní kontakt nebo na doporučení. Pozvolna krystalizuje skupina "autorů Wagonu", tj. jmen, která se opakují nebo vracejí. Pro nás není podstatné, kde a zda vůbec autor publikoval, jde o onu tak obtížně určitelnou kvalitu, řekněme snad spíš určitou literární vyzrálou, autorský styl. Někteří naši autoři patří k těm obecně zavedenějším, publikujícím i knižně, jiní se poprvé osmělili u nás. Je to různé.

5) Jak probíhají Vámi organizovaná autorská (nebo ne tak úplně autorská) čtení?

Domluvíme prostor, domluvíme autory, rozešleme pozvánky, je to celkem jednoduché. Časem jsme si ověřili, že optimální počet čtoucíh autorů na jeden večer je kolem čtyř.

6) Pořádáte je jen v Praze nebo i jinde? Plánujete rozšířit oblast působení?

Zatím jsme dělali čtení pouze v Praze, ale nebráníme se hostování jinde. Organizovat čtení v jiném městě, pokud bychom tam neměli kontakty a zčásti i předpřipravenou půdu, by asi bylo složité.

7) Jak vybíráte autory ke čtení? Oslovujete sami nové autory? Kde je vyhledáváte?

Na našich čteních čtou prakticky pouze autoři, kteří už byli ve Wagonu "otištěni". Dramaturgie večera je obyčejně moje starost, stejně tak průvodní slovo při večeru samotném. Jak už jsem řekla, autory objevujeme na internetu, přes přátele a známé. Teď, když se Wagon dostal víc do povědomí, už se nám hlásí sami.

8) Vybrat do nového čísla texty není lehké - podle čeho se řídíte? Jak vybíráte autory do rubriky "Z jiných tratí"?

Snažíme se, aby v každém čísle byli zastoupeni zajímaví autoři různých stylů i žánrů. V oblasti prózy to zatím ještě není dokonalé, ale

- 15 -

Rozhovor

WAGON

1) opravdu fungujete jenom dva roky? Měli jste při tvorbě Wagonu nějaký vzor?

Letošní ročník je opravdu teprve druhým rokem naší existence. Když jsme vznikali, rozhlíželi jsme se po tištěných literárních novinách a časopisech, dívali jsme se i po internetu. Měli jsme ovšem i vlastní představu, a tak spojením vlastních nápadů a inspirace odjinud vznikl Wagon takový, jaký je dnes.

2) Jak byl Wagon smontován - stojíte za tím nápadem Vy, pan Choroba nebo ještě někdo další? "Design a mnozí efektové" ve Wagonu jsou opravdu pěkně vyřešeni - tajemný mistr Trignom se o ně stará sám?

Literární tvorbu na internetu sleduji už dlouho, takže jsem měla možnost seznámit se s řadou lidí, kteří porůznu publikovali, ale chyběla jim společná platforma na principu pravidelného literárního časopisu. To byl první impuls. S Trignomem jsme pak dali dohromady koncepci a asi po čtvrt roce práce první Wagon vyjel. Druhá část otázky je spíš už pro našeho designera samotného.

Trignom: Starám se o ně sám. Naším cílem bylo nabídnout čtenáři přehledné a stylové stránky, které se budou dobře číst. Prakticky největší problém, na který se dá při tvorbě takových stránek narazit, jsou prohlížeče čtenářů. To nás nutilo držet se ve věci "mnohých efektů" při zemi.

3) Jak zvládáte časovou náročnost práce na Wagonu - nepřemýšlela jste o dalších redaktorech?

Částečně i proto, že práce kolem Wagonu je poměrně časově i organizačně náročná, rozhodli jsme se hned zpočátku pro čtvrtletní periodicitu. Za 3 měsíce se už dají nasbírat kvalitní příspěvky. Počet redaktorů ale určitě není definitivní. S tím, jak se pozvolna rozrůstáme, bude potřeba rozšířit i redakci. Práce redaktora ale vyžaduje ochotu

prošedivělou prózou od lesa, ovšem THC teorie vezme za své, zjistíme-li, kdy byl tento počin napsaný. Prózu střídá poezie a s ní přicházejí na řadu těžkopádná a zřetelně vypocená dílka Chroustjasse. Napravit to můžou básně Richarda Klíčnicka, jenže tyto zase trpí příliš velkými slovy. Asi bych přestal číst, kdyby se jako blesk z čistého nebe nezjevila další prozaická část, nyní od Oliny Stehlíkové. Už po přečtení prvních řádků si řeknete, tohle je ono, celkově to působí jako ironie nejen na literární okolí, ale i na samotný zbytek časopisu. Jsem unešený a zuřivě tleskám, tudy ano! A pak další poezie a mezi ní i jeden velmi podařený poetický obraz od Ladislava Zedníka. Jaký? Najděte si ho sami, ať máte důvod dočíst si Wagon do konce. Byť tato recenze může vypadat velmi kriticky, myslím, že si stejně koupím lístek znovu a zkusím jet i dalším číslem. Snad pojedete i Olina:-).

Šéfredaktor a redaktor poezie: Jitak "Natasha" Srbová

Redaktor prózy: E. Choroba

Design: Trignom

Adresa: <http://www.almanachwagon.cz>

Luděk Palek

~~~~

Okno

ČESKÝ SEN

Minulý rok vešel do kin dokument s názvem Český sen, jehož tvůrci jsou studenti FAMU, Vít Klusák a Filip Remunda. Jedná se o jedinečný projekt, který vzešel z šíleného nápadu. Což takhle rozjet monstrózní reklamní kampaň s billboardy, plakáty, letáky a televizními reklamami na nový hypermarket, který však nikdy nebude existovat? Oba tvůrci se na začátku projektu nechali obléci jako manažeři a oslovili profesionální reklamní agenturu. Ta rozpoutala obrovskou reklamní kampaň, která směřovala k jedinému - přivést co nejvíce lidí v den otevření fiktivního hypermarketu na louku v pražských Letňanech. Na tomto místě byl vybudován obrovský billboard, který představoval čelní stěnu hypermarketu, nazvaného Český sen.

31. května 2003 se před zátarasy s pódium shromáždilo přes 3000 lidí, kteří si přišli "užít" otevření nového hypermarketu. Zazněla hymna Českého snu, byly rozdány vlaječky a oba manažeři přestříhli pásku. Poté byl dav vypuštěn a lidé se rozběhli vstříc televizi za 500 korun, chlebu za 9.90 a za příslibem výhod pro první VIP zákazníky...a jak to bylo dál?

Velmi doporučuji podívat se na tento originální dokument, prohlášený za první českou reality show. Tento film nelze srovnávat s ničím, co jste dříve viděli. Při jeho sledování mne často nepříjemně mrazilo...je toto snad vzorek českého člověka? Opravdu se konzum nejhrubšího zrna tolik rozmáhá? Co vlastně lidé na hypermarketech vidí, že v nich, údajně šťastně, tráví víkendy? Vskutku ostré zrcadlo dnešního Čecha. Uvidíte se v něm i vy?

Trailer, původní stránky hypermarketu a mnoho informací od tvůrců filmu můžete najít na této adrese: www.czech-tv.cz/specialy/ceskysen/.

J. Chlumský

zněla: "Já už to svobodné Polsko nespátřím..."

Zpracovala Lucie Kučerová

~~~~~

poštou poukázku se sdělením Michal Wolodyjowski - Henryku Sienkiewiczovi. Poukázka zněla na 15 000 rublů. (Za první vydání Ohněm a mečem dostal osm set.) Dar nepřijal. Odesílatel se o peníze deponované v bance nepřihlásil, a tak z nich Sienkiewicz založil nadaci pod Maryniným jménem a roční důchod osm set rublů určil pro polské literáty, malíře, hudebníky nebo členy jejich rodin, ohrožené plicní nemocí. V letech 1897 - 1900 vytvořil Henryk Sienkiewicz další román - Křižáci. Psal jej v době, kdy v pruském záboru Polska zuřila ostrá protipolská germanizační kampaň. Připomíná hrdinské války polských králů proti německým křižákům v patnáctém století. Podobně jako předchozí prózy vycházel i tento román nejprve v časopise Tygodnik Illustrowany, a to s častými přestávkami v tisku i v dodávání autorského rukopisu. Sienkiewicz se totiž celý život velice často stěhoval. Úvodní statě napsal autor ve Varšavě, potom putoval do Zakopaného, do rakouských lázní Kaltenleutgebenu u Vídně, zpět do Varšavy, do lázní Ragaz ve Švýcarsku, znovu do Zakopaného a nakonec do Francie. Román byl dopsán v Parc St. Maur 10. 3. 1900. Pro svá díla Sienkiewicz prostudoval mnoho historických materiálů, dokumentů a kronik z 14. a 15. století. Opíral se především o latinský spis Historia Polonica. V letech 1894 - 1896 začal časopisecky vycházet jeden z Sienkiewiczových nejznámějších románů - Quo vadis. Takřka rázem za něj sklízel ohromný úspěch mezi čtenáři i u kritiků. V roce 1905 za něj dostal Nobelovu cenu. Při jejím převzetí pronesl projev jako občan státu, který, přestože není na mapě světa, žije. Celý svůj život totiž bojoval za samostatnost své vlasti. Sienkiewicz už za sebou měl šedesátku a uznání a slávu po celém světě, když se rozhodl, že napíše knihu pro mládež. Děj umístil do Afriky, kterou poznal na lovecké výpravě roku 1891.

Poslední léta před první světovou válkou prožil spisovatel většinou na venkově, jen na zimu odjížděl do Varšavy. Když v roce 1914 válka vypukla, byl zraněn v Krakově. 17.9.1914 odjel přes Vídeň do Švýcarska, do malého městečka Vevey. Tam společně s klavíristou Paderewským vytvořil Výbor pro pomoc Polsku. Všechny své síly věnoval organizování pomoci obětem války, posílal do rodné země léky, peníze, šatstvo i potraviny. Konce války už se nedožil - jeho poslední slova

Knihy

JERRY HOPKINS, DANIEL SUGERMAN - NIKDO TO TU NEPŘEŽIJE

Jerry Hopkins, Daniel Sugerman; No one here gets out alive; překlad Vojtěch Lindaur; nakladatelství MAŤA; vydání druhé; 2001

Na recenzi obvykle bývá nejtěžší napsat první větu, protože ta obvykle určuje směr, kterým se recenzista i čtenáři ubírají. S knihou o THE DOORS a její stále živé legendě Jimu Morrisonovi jsem měla "menší problém". Ale čím více jsem knihu pročítala, tím menší se zdánlivý blok zdál. Tou směrodatnou větou tedy je: tato kniha vás stoprocentně zaujme.

Ono však není jednoduché tuto knihu objektivně ohodnotit, jste li vášnivý posluchač této slavné kapely, či obdivovatel Morrisonovy poesie a osobnosti. Autoři knihy měli snahu více či méně (ne)zaujatě zrekapitulovat historii kapely a především zpěvákův životní vývoj od raného dětství po neobjasněnou smrt. Zda jsou uvedené fakty pravdivé, či nikoli ponechejme stranou. Důležité je, že v knize najdete od všeho trochu - od příběhů a důležitých životních zlomů, doprovázejících vydávaná alba, přes "rozbor" textů a vystoupení po fotografie a kompletní diskografii. Máte možnost "seznámit se" s několika ženami, které prošly Morrisonovým životem, či pochopit jeho alkoholické úlety.

Nad celistvostí knihy je ale možno velice polemizovat. Pravda je, že obsahuje mnoho různých pikantností, ale i známých faktů. Přesto ve mně však vzbudila nemálo rozpaků. V první chvíli jsem její nedostatky nedokázala pojmenovat. Abych byla upřímná, pomohlo mi trochu vína a neustálé poslouchání doorsovských songů. Při tom člověk ledacos pochopí: 1) se lépe vcítí do atmosféry dané doby, potažmo do hlavních protagonistů 2) máte možnost vnímat všemi smysly, což u takové biografie nikdy není na škodu 3) máte snahu pochopit autory, což bylo v mém případě zásadní.

Ano, teprve při poslechu doorsové hudby jsem si toto uvědomila.

Vše podstatné pro pochopení tónu knihy se dozvíte již v předmluvě - autoři totiž považují Morrisona za Boha. Proč ne, není na tom nic špatného, nemělo by se to však odrážet v obsahu díla, což se zde úplně nepovedlo. Jak to u knih podobného typu bývá, začínáte se ztrácet. Nemáte tušení, v jakém roce se dané epizody odehrávají, kdo je kdo, o rozdělení knihy nemluvě.

Dalším velkým úskalím je překlad. Kniha působí necelistvě, jako by nedodělaně. Něco jí zkrátka chybí, ve smyslu určitých literárních hodnot a jazyka českého. Lidově řečeno, je nemastná neslaná. Zda je ale nesmyslné dělení, nejasněné přímé řeči a podobně chyba překladatelova či autorova se můžeme jen domnívat. Celkově toto hledisko působí spíše amatérsky.

Na druhou stranu se jistým poutačem stávají již zmíněné fotografie. Morrisonova tvář, byť jen na obrázcích nikdy nezklame.

A tak tedy pokud se chcete dozvědět něco zajímavého z pohledu ortodoxních fanoušků THE DOORS nebo spíše Jima Morrisona, knihu si rozhodně přečtete. Netvrdím, že je špatná, to v žádném případě. Rozhodně ji ale nemůžete brát naprosto vážně. Je tu ale riziko, že vás může zaujmout svou necelistvostí, jak se to bohužel stalo mně - nebo vás naopak nadchne. Jedna rada na závěr - pokud budete cítit, že vás kniha drží na vysoké úrovni rozpaků, pusťte si THE DOORS a dejte si dvojku vína. Ne, nenabádám vás k alkoholismu, ale uvědomte si, že kniha vypráví o událostech z přelomu šedesátých a sedmdesátých let a Americe, o době hipies - vždyť možná sami autoři psali knihu pod vlivem čehosi, stejně jako THE DOORS svou hudbu.

Erika Šídová

~~~~

Monografie

HENRYK SIENKIEWICZ

(5.5.1846 Wola Okrzejowska - 15.11.1916 Vevey, Švýcarsko)

Henryk Adam Alexandr Pius Sienkiewicz se narodil pátého května 1846 ve Woli Okrzejowské, tato část Polska byla okupována Ruskem. Vyrůstal na venkově, v zámožné šlechtické rodině, a od svých dvanácti let bydlel ve Varšavě. V roce 1866 zahájil studia na vysoké škole, studoval na právnické, lékařské a filologické fakultě. Už jako student působil jako žurnalista. Do roku 1871, kdy opustil školu bez složení závěrečných zkoušek, už měl za sebou i další pokusy. Nejprve psal literární a divadelní recenze, od roku 1874 mu pak vycházely pod pseudonymem Litwos týdenní fejetony v novinách Gazeta Polska. O dva roky později napsal své literární prvotiny - stručný obrázek Starý sluha, který později rozvedl v románový příběh Haňa. V roce 1876 odjel do Severní Ameriky, kde poznal zcela jiný společenský a myšlenkový okruh, značně odlišný od toho, který znal z mládí. Po pobytu v Americe se dal do služeb idejí pozitivismu, zajímal se o problémy současného života, a odklonil se od romantických příběhů šlechtických hrdinů. V Americe napsal drastický obraz ze současné polské vesnice Črty uhlem, po návratu do vlasti napsal v letech 1882 - 1883 řadu krátkých próz do novin a časopisů.

Postupně pak ale začal pozitivismus opouštět a vrátil se k dávné minulosti. Začátkem osmdesátých let se pod vlivem své ženy Maryny Szenkiewiczové a snad ještě víc pod vlivem vlasteneckého tchána začal zajímat o polské dějiny. Následně začal pracovat na rozsáhlé historickorománové skladbě. Za necelé čtyři roky po návratu z Ameriky, v listopadu 1879, začaly v polském tisku vycházet první stránky románu Ohněm a mečem, díla, které znamenalo přelom v autorově vývoji. Následovaly další dvě části trilogie, Potopa a Pan Wolodyjowski. 19.10.1885 mu zemřela jeho zbožňovaná první žena Maryna, rozená Szetkiewiczová. Když v květnu 1888 dokončil svou Trilogii, dostal